שיז דִּין קְשִׁירָה וַעֲנִיבָה בְּשַׁבָּת. וּבוֹ ז׳ סְעִיפִים:

א * [א]הַקּוֹשֵׁר (א) קֶשֶׁר שֶׁל קַיָּמָא וְהוּא מַעֲשֵׂה אֻמָּן, חַיָּב, כְּגוֹן (ב) קֶשֶׁר הַגַּמָּלִים (ג) וְקֶשֶׁר הַסַּפָּנִים וְקִשְׁרֵי רְצוּעוֹת מִנְעָל וְסַנְדָּל שָׁקוּשְׁרִים הָרַצְעָנִים (ד) בְּשָׁעַת עֲשִׂיָּתָן, וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה, אֲבָל הַקּוֹשֵׁר קֶשֶׁר שֶׁל קַיָּמָא וְאֵינוֹ מַעֲשֵׂה אֻמָּן, [ב]פָּטוּר. הַגָּה: וְיֵשׁ חוֹלְקִים שֶׁסְּבִירָא לְהוּ (ה) דְּכָל קֶשֶׁר שֶׁל קַיָּמָא, אֲפִלּוּ שֶׁל הֶדְיוֹט, חַיָּבִין עָלָיו (רש״י (קיח: ד״ה ומלו) והרא״ש (פט״ו סי׳ 6) ורבינו ירוחם (נתיב יג חלק יד) וטור). וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁכָּל קֶשֶׁר שֶׁאֵינוֹ עָשׂוּי לְהַתִּיר (ו) בְּאוֹתוֹ יוֹם עַצְמוֹ, מִקְרֵי

א שבת קי״א (ע״ב) במשנה, ובגמרא קי״ב (ע״א). ב הרי״ף שם (מא:) וכן כתב הרמב״ם בפרק י׳ (ה״א).

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בַּגְּמָרָא (קיב.) אָמְרִינַן דִּישׁ כָּאן שָׁלֹשׁ חֲלָקוֹת, אֶחָד חַיָּב חַטָּאת, וְאֶחָד פָּטוּר אֲבָל אָסוּר, וְאֶחָד מֻתָּר לְכַתְּחִלָּה. וּלְשִׁיטַת הָרִי״ף (מא:) וְהָרַמְבַּ״ם (פ״ו ה״א), וְהַמְחַבֵּר דְּסָתָם כְּוָתַיְהוּ, דְּיֵשׁ הָכִי, דְּאִם הוּא קֶשֶׁר שֶׁל קַיָּמָא כְּגוֹן שֶׁדַּרְכּוֹ שֶׁיִּהְיֶה כָּךְ לְעוֹלָם [דַּהַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ קוֹצֵב זְמַן בְּדַעְתּוֹ לְהַתִּירוֹ], וְהוּא קֶשֶׁר שֶׁעָשׂוּי לְהִתְקַיֵּם תָּמִיד], וְהוּא גַּם כֵּן מַעֲשֵׂה אֻמָּן, חַיָּב חַטָּאת, וְנִתְבָּאֵר לְקַמָּן בְּסוֹף הַסָּעִיף בַּהַגָּה מַה הוּא מַעֲשֵׂה אֻמָּן. וְאִם הוּא קֶשֶׁר שֶׁל קַיָּמָא וְאֵינוֹ מַעֲשֵׂה אֻמָּן, מַעֲשֵׂה אֻמָּן וְאֵינוֹ קֶשֶׁר שֶׁל קַיָּמָא, פָּטוּר אֲבָל אָסוּר. אֵינוֹ מַעֲשֵׂה אֻמָּן וְאֵינוֹ קֶשֶׁר שֶׁל קַיָּמָא, מֻתָּר לְכַתְּחִלָּה. וְדַעַת רַשׁ״י וְהָרא״ש וּשְׁאָר פּוֹסְקִים, דְּלֹא תְּלֵי בְּכָל בְּעָצֵם הַקֶּשֶׁר אִם הוּא מַעֲשֵׂה אֻמָּן, אֶלָּא דְּעִקַּר הַחִלּוּק הוּא, דְּאִם הוּא קֶשֶׁר שֶׁל קַיָּמָא דְּהַיְנוּ שֶׁדַּרְכּוֹ שֶׁיִּשָּׁאֵר כָּךְ לְעוֹלָם וְכַנַּ״ל, חַיָּב חַטָּאת, וַאֲפִלּוּ אִם הוּא מַעֲשֵׂה הֶדְיוֹט. וְאִם אֵין דַּרְכּוֹ לְקוֹשְׁרוֹ רַק לִזְמַן, פָּטוּר אֲבָל אָסוּר, דְּדָמֵי קְצָת לְשֶׁל קַיָּמָא, וַאֲפִלּוּ אִם הוּא מַעֲשֵׂה הֶדְיוֹט. וְאִם דַּרְכּוֹ לְהַתִּירוֹ בְּאוֹתוֹ יוֹם, מֻתָּר לְכַתְּחִלָּה, אֲפִלּוּ הוּא מַעֲשֵׂה אֻמָּן, דְּאֵין שָׁם קֶשֶׁר עָלָיו. וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּכָל מִי שֶׁדַּרְכּוֹ לְהַתִּיר בְּתוֹךְ שִׁבְעָה יָמִים, הֲוֵי כְּמוֹ שֶׁדַּרְכּוֹ לְהַתִּיר בְּאוֹתוֹ יוֹם. וּמַעֲתָּה יְבָאֲרוּ דִּבְרֵי הַמְחַבֵּר וְהָרַב עַל נָכוֹן:

א (א) קֶשֶׁר שֶׁל קַיָּמָא. (ו) וַאֲפִלּוּ לֹא מֵהַדֵּק שֶׁפִּיר וְיוּכַל לְהִתִּירוֹ בְּאַחַת מִיָּדָיו, חַיָּב, כֵּיוָן דְּלֹא יְהֵיהּ נָתָר בְּשׁוּם אֹפֶן שֶׁבָּעָה יָמִים, הֲוֵי כְּמוֹ שֶׁדַּרְכּוֹ לְהַתִּיר בְּאוֹתוֹ יוֹם. וּמַעֲתָּה יְבָאֲרוּ דִּבְרֵי הַמְחַבֵּר וְהָרַב עַל נָכוֹן: **א** (א) קֶשֶׁר שֶׁל קַיָּמָא. (ו) וַאֲפִלּוּ לֹא מֵהַדֵּק שֶׁפִּיר וְיוּכַל לְהִתִּירוֹ בְּאַחַת מִיָּדָיו, חַיָּב, כֵּיוָן דְּלֹא יְהֵיהּ נָתָר בְּשׁוּם אֹפֶן שֶׁבָּעָה יָמִים: (ב) קֶשֶׁר הַגַּמָּלִים. שְׁנוֹקְבִין לַגְּמָל בְּחָטְמוֹ וְנוֹתְנִין בּוֹ טַבַּעַת שֶׁל רְצוּעָה, וְקוֹשְׁרִין אוֹתָהּ וְעוֹמֶדֶת שָׁם לְעוֹלָם. וּכְשֶׁרוֹצֶה לְקוֹשְׁרוֹ, קוֹשֵׁר רְצוּעָה אֲרֻכָּה בְּאוֹתָהּ טַבַּעַת, וְקוֹשְׁרִין בָּהּ, וּפְעָמִים שֶׁמַּתִּירָהּ. וְאוֹתוֹ קֶשֶׁר הָרִאשׁוֹן הוּא קֶשֶׁר הַגַּמָּלִים שֶׁהוּא קֶשֶׁר שֶׁל קַיָּמָא: (ג) וְקֶשֶׁר הַסַּפָּנִים. גַּם הוּא כְּמִין טַבַּעַת שֶׁעוֹשִׂין מִן רְצוּעָה בַּנָּקָב שֶׁבְּרֹאשׁ הַסְּפִינָה, וְאוֹתוֹ קֶשֶׁר מִתְקַיֵּם תָּמִיד. וּכְשֶׁרוֹצֶה לְהַעֲמִידָהּ, קוֹשֵׁר רְצוּעָה בְּאוֹתָהּ טַבַּעַת וּמַעֲמִידָהּ בָּהּ, וּכְשֶׁרוֹצֶה לְהַתִּירָהּ מַתִּיר הָרְצוּעָה וְנוֹטְלָהּ. וְאוֹתוֹ קֶשֶׁר הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַטַּבַּעַת, הוּא קֶשֶׁר הַסַּפָּנִים: (ד) בְּשָׁעַת עֲשִׂיָּתָן. הַיְנוּ הַקֶּשֶׁר שֶׁקּוֹשֵׁר בְּתוֹךְ הַמְנָעָל (ג) שֶׁלֹּא תּוּכַל הָרְצוּעָה לָצֵאת, וְהוּא קַיָּם לְעוֹלָם: (ה) דְּכָל קֶשֶׁר שֶׁל קַיָּמָא וְכוּ׳. הַיְנוּ שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לְהַתִּירוֹ לְעוֹלָם וְכַנַּ״ל. וְדַוְקָא זוֹ פְּלִיגָא אַמַּחְבֵּר גַּם בְּשֶׁאֵינוֹ שֶׁל קַיָּמָא וְהוּא מַעֲשֵׂה הֶדְיוֹט, וְהָיָה דַּעְתּוֹ שֶׁיִּתָּקְנֵם הַקֶּשֶׁר [א]אֵיזֶה זְמַן, (ג) דְּלַהַמְחַבֵּר מֻתָּר, וּלְדַעָה זוֹ פָּטוּר אֲבָל אָסוּר, דְּדָמֵי קְצָת לְקֶשֶׁר שֶׁל קַיָּמָא. וְעַל זֶה קָאֵי הָנֵי תְּרֵי יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהֵבִיא הָרַמ״א, דְּלַדְעָה הָרִאשׁוֹנָה כָּל קֶשֶׁר שֶׁאֵינוֹ עָשׂוּי לְהַתִּיר בְּאוֹתוֹ יוֹם עַצְמוֹ, מִקְרֵי שֶׁל קַיָּמָא בְּמִקְצָת, וְאָסוּר לְכַתְּחִלָּה, וּלְדַעָה שְׁנִיָּה כָּל שֶׁמַּתִּירוֹ בְּתוֹךְ שִׁבְעָה יָמִים, לֹא מִקְרֵי שֶׁל קַיָּמָא כְּלָל, וּמֻתָּר לְכַתְּחִלָּה: (ו) בְּאוֹתוֹ יוֹם עַצְמוֹ. אֶלָּא לְמָחָר. אֲבָל אִם עָשׂוּי לְהַתִּיר בְּלֵיל מוֹצָאֵי שַׁבָּת, לֹא מִקְרֵי שֶׁל קַיָּמָא כְּלָל וּמֻתָּר לְכַתְּחִלָּה. וּמִיהוּ אִם קוֹשֵׁר בְּלֵיל שַׁבָּת קֹדֶשׁ וְעָשׂוּי לְהַתִּיר בְּיוֹם שַׁבָּת עַצְמוֹ, אַף עַל גַּב דְּאֵין מַמָּשׁ בְּאוֹתוֹ יוֹם, מִכָּל מָקוֹם יֵשׁ לוֹמַר דְּשָׁרֵי, דְּכָל פָּחוֹת מֵעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע שָׁעוֹת בְּיוֹמוֹ דְּנִזְרוּ חַז״ל שֶׁמָּא יָבֹא לְהַתִּיר בְּחֶבֶל דְּעָלְמָא, וְכָל שֶׁכֵּן בָּזֶה:

בֵּאוּר הַלָּכָה

א * הַקּוֹשֵׁר וְכוּ׳. דַּע, דְּקֶשֶׁר שֶׁאֵינוֹ שֶׁל קַיָּמָא שֶׁאֵין חַיָּבִין עָלָיו, מִיקְרֵי כְּשֶׁהַקֶּשֶׁר עָשׂוּי שֶׁלֹּא לְהִתְקַיֵּם בְּתָמִידוּת [הַיְנוּ שֶׁדַּרְכּוֹ שֶׁל הַקֶּשֶׁר הָזֶה לְהִתִּירוֹ בְּזִמְמָא]. וַאֲפִלּוּ אִם הוּא עָשׂוּי בְּאֹפֶן חָזָק שֶׁלֹּא יָכוֹל לְהִתִּירוֹ בְּאַחַת מִיָּדָיו, מִקְרֵי בֵּין לְדַעַת הָרִי״ף (מא:) וְהָרַמְבַּ״ם (פ״ו ה״א) וּבֵין לְדַעַת הָרא״ש שֶׁאֵינוֹ שֶׁל קַיָּמָא, כֵּיוָן שֶׁדַּרְכּוֹ שֶׁל הַקֶּשֶׁר הַזֶּה שֶׁלֹּא לְקַיְּמוֹ. בְּתָמִידוּת, וּרְאָיָה מִמַּאי דְּתָנְיָא בְּתוֹסְפְתָּא (פ״ג הט״ז) [וְהָרִאשׁוֹן הוּא לְדַעַת רַבִּי מֵאִיר כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַדְּרָכֵי מֹשֶׁה (אות ב)] דְּכָל קֶשֶׁר שֶׁל קַיָּמָא שֶׁיָּכוֹל לְהִתִּירוֹ בְּאַחַת מִיָּדָיו, אוֹ קֶשֶׁר שֶׁאֵינוֹ שֶׁל קַיָּמָא שֶׁאֵין יָכוֹל לְהִתִּירוֹ בְּאַחַת מִיָּדָיו, אֵין חַיָּבִין עָלָיו. וְלָעַ עוד, דְּמַה דְּפוֹסֵק בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ דְּקֶשֶׁר [שֶׁל קַיָּמָא] וּמַעֲשֵׂה אֻמָּן חַיָּב, הוּא אֲפִלּוּ אוֹתוֹ הַקֶּשֶׁר לֹא מֵהַדֵּק שֶׁפִּיר וְיָכוֹל לְהִתִּירוֹ בְּאַחַת מִיָּדָיו, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״א) וְכֵן פָּסַק בְּדַרְכֵי מֹשֶׁה (שם), כִּי רַבֵּנוּ פְּלִיגִי עַל רַבִּי מֵאִיר שֶׁאָמַר דְּיָכוֹל לְהִתִּירוֹ בְּאַחַת מִיָּדָיו פָּטוּר [וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסֵפֶר יְרֵאִים (סי׳ רעד) וְכֵן מוֹכֶה מִפְּרוּשׁ הַמִּשְׁנָיוֹת (ו)לְהָרַמְבַּ״ם וְהָרַע״ב (פט״ו מ״א) שֶׁהֵם פְּלִיגִי], וְסָבְרִי דְּחַיָּבִין, וְהַלָּכָה כְּמוֹתָם וּכְמוֹ שֶׁפָּסְקוּ כָּל אֵלּוּ הַפּוֹסְקִים הַנַּ״ל, וּמוּכָח בְּגִמָּרָא (קיא:) דְּקֶשֶׁר כָּזֶה לֹא מֵהַדֵּק, וְעַל כָּרְחָךְ בְּאֹפֶן דְּהַוֵי מַעֲשֵׂה אֻמָּן, דְּאִי לָאו הָכִי לֹא מִיחַיְּבִי לְדַעַת הָרִי״ף וְהָרַמְבַּ״ם, הֲרֵי דְּמַעֲשֵׂה אֻמָּן נִקְרָא אֲפִלּוּ לֹא מֵהַדֵּק שִׁפִּיר. וּלְפִי זֶה לְכָאוֹרָה צָרִיךְ עִיּוּן עַל הַט״ז (סק״א) שֶׁכָּתַב דְּמַעֲשֵׂה אֻמָּן נִקְרָא כְּשֶׁהַקֶּשֶׁר חָזָק מְאֹד, וְאֶפְשָׁר דְּכֹנָתוֹ שֶׁהוּא חָזָק מְאֹד, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יְהֵיהּ נָתָר בְּשׁוּם אֹפֶן מֵעַצְמוֹ, כְּדֶרֶךְ הָאֻמָּן הַיּוֹדֵעַ אֹפֶן תִּקּוּן עֲשִׂיָּתוֹ, וּמַעֲשֵׂה הֶדְיוֹט הוּא כְּשֶׁהַקֶּשֶׁר אֵינוֹ עָשׂוּי בְּטוּב, שֶׁיּוּכַל לִפְעָמִים בְּמֶשֶׁךְ הַזְּמַן לִהְיוֹת נָתָר מֵעַצְמוֹ. וְאֵין לְהַקְשׁוֹת אִם כֵּן אֲמַאי פָּלִיג הָרא״ש עַל הָרִי״ף בְּסִבְרָא זוֹ, יֵשׁ לוֹמַר דְּהָרא״ש סְבִירָא לֵהּ דְּכֵיוָן שֶׁהוּא עוֹשֶׂה אוֹתוֹ כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיֵּם לְעוֹלָם, מְצוּי הוּא שֶׁעוֹשֶׂה אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יְהֵיהּ נָתָר בְּשׁוּם אֹפֶן מֵעַצְמוֹ, וּמַה שֶּׁיִּקָּרֶה לְפִעָמִים שֶׁהוּא נָתָר, אֵין בְּטֶל עָלָ יְדֵי זֶה שֶׁם קֶשֶׁר שֶׁיֵּשׁ מִמֶּנּוּ. [ב]אַךְ זֶה אַתְפְּלָא עַל הַט״ז (שם) שֶׁכָּתַב דְּלִדַעַת הָרא״ש וְהַטּוּר הַכֹּל תְּלוּי בְּדַעַת הָאָדָם הַקּוֹשֵׁר לְחוּד, דְּאִם דַּעְתּוֹ שֶׁיִּשָּׁאֵר כֵּן לְעוֹלָם הֲוֵי קֶשֶׁר שֶׁל קַיָּמָא, וְאִם לִזְמַן הוּא פָּטוּר וְאָסוּר, וְאִם דַּעְתּוֹ לְהַתִּירוֹ בְּיוֹמוֹ מֻתָּר לְכַתְּחִלָּה עַיֵּן שָׁם, וּלְפִי זֶה אֲפִלּוּ בְּקֶשֶׁר הַגַּמָּלִין וְהַסַּפָּנִין גּוֹפָא, אוֹ בְּקִיטְרֵי דְּאוּשְׁכָּפֵי, אִם דַּעְתּוֹ בְּעֵת הַקֶּשֶׁר לְהַתִּירוֹ בְּיוֹמוֹ, אֵין עָלָיו שָׁם קֶשֶׁר כְּלָל אֲפִלּוּ עֲשָׂהוּ אוּשְׁכָּפֵי בְּעַצְמוֹ. וּלְפִי עִנְיוּת דַּעְתִּי צָרִיךְ עִיּוּן גָּדוֹל בָּזֶה, דִּנְרָאֶה דְּקֶשֶׁר שֶׁדַּרְכּוֹ שֶׁל הָעוֹלָם לַעֲשׂוֹתוֹ בְּקִבְיעוּת, לֹא אָזְלִינַן בָּתַר מַחְשֶׁבֶת הַקּוֹשֵׁר לְבַטֵּל שָׁם קֶשֶׁר מִמֶּנּוּ, וּמַה דְּמִצַּיֵּר הַגְּמָרָא (קיב.) בְּמִנְעָל בְּקֶשֶׁר דְּרַבָּנָן, וּבְסַנְדָּל בְּקִיטְרָא דְּקִטְרֵי אִינְהוּ, הַיְנוּ בְּאוֹתָן הָאֲנָשִׁים שֶׁדַּרְכָּן שֶׁאֵין עוֹשִׂין הַקֶּשֶׁר שֶׁלָּהֶן בְּקִבְיעוּת רַק לְפִי שָׁעָה, וְזֶה דְּמֵי לְעִנְיַן חִיּוּבָא לְסַנְדָּל דְּנָפְקִי בֵּיהּ בֵּי תְּרֵי דְּמוּכָח שָׁם דְּלֹא מִקְרֵי קֶשֶׁר, וְהַיְנוּ אֲפִלּוּ אִם עֲשָׂהוּ חָזָק כְּעֵין קִיטְרָא דְּאוּשְׁכָּפֵי, כְּדְמוּכָח שָׁם בְּגִמָּרָא עַיֵּן שָׁם בְּרַשׁ״י (שם ד״ה אי הכי), וּמִסְּתָם דְּלַאֲנָשִׁים כְּאֵלּוּ אֵין דֶּרֶךְ שֶׁל הַקֶּשֶׁר הַזֶּה לְהִתָּקֵנִם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּעִנְיַנֵי לְעִנְיַן אוּשְׁכָּפֵי שַׁדַּרְכָּן כָּל הָעוֹלָם שֶׁעוֹשִׂין קֶשֶׁר עַל זֶה בְּקִבְיעוּת, וְהוּא גַּם כֵּן עֲשָׂהוּ חָזָק כָּרָאוּי, לֹא אָזְלִינַן בָּתַר דַּעְתּוֹ שֶׁהוּא חוֹשֵׁב לְהַתִּירוֹ בְּיוֹמוֹ וְיִתְבַּטֵּל עַל יְדֵי זֶה שֶׁם קֶשֶׁר מִמֶּנּוּ. וּמִדְּרִבָּנָן לֹא מִיבָּעְיָא לִי דְּאָסוּר בָּזֶה, **וּכְמוֹ שֶׁהֵבִיא הַמָּגֵן אַבְרָהָם** (סק״כ) **בְּשֵׁם הַכֹּל בּוֹ** (סי׳ לא) **וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר יְרֵאִים** (שם), **דְּקֶשֶׁר אֲפִלּוּ שֶׁאֵינוֹ שֶׁל קַיָּמָא, שֶׁדַּרְכּוֹ שֶׁל הָאָדָם לְהַמְלֵךְ לְמַעְמִים שֶׁיִּשָּׁאֵר כָּךְ, אָסוּר, וְנִרְאֶה דְּכֵעֵנְיָן שֶׁלָּנוּ שֶׁדַּרְכָּךְ כָּל הָעוֹלָם לַעֲשׂוֹתוֹ לְקִבְיעוּת, לֹא אָזְלִינַן בָּתַר דַּעְתּוֹ, וּמִדְּאוֹרַיְתָא אָסוּר. וְאַחַר כָּךְ מָצָאתִי שֶׁכֵּן כָּתַב בְּסֵפֶר בֵּית מֵאִיר, שֶׁנִּרְאֶה לוֹ כֵּן בְּרוּר.** וּבָזֶה יִתְרַץ קֻשְׁיַת הַפְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ו) לָמָּה אֵין עוֹשִׂין צִיצִית בְּשַׁבָּת, יַחְשֹׁב שֶׁלְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת יַתִּירוֹ מִיָּד, עַיֵּן שָׁם שֶׁנִּדְחַק בָּזֶה מְאֹד, וְלִדְבָרֵינוּ נִיחָא. וְגַם קֻשְׁיַת הַגְּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶר שֶׁהִקְשָׁה עַל סְגִיָּא דְּעֵרוּבִין ק״ג (ע״א) גַּבֵּי נִימָא בְּמִקְדָּשׁ דְּהוּא לְדָבָר מְצוּיָה, יֻחְשַׁב לְהַתִּירוֹ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת קֹדֶשׁ, וְלִדְבָרֵינוּ דְּהוּא אִסּוּר דְּאוֹרַיְתָא נִיחָא. וְכַאֲשֶׁר תְּעַיֵּן הֵיטֵב בְּדִבְרֵי רַשׁ״י בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בְּסִגְיָא זוֹ דַף ק״ב, תִּמְצָא כְּדִבָרֵינוּ. **אַךְ לְעִנְיַן אָסוּר הוּא בָּרוּר וּפָשׁוּט דְּאָסוּר,** וַאֲפִלּוּ בְּחֶבֶל דְּנִזְרְדֵי אֵיתָא בְּגִמָּרָא (קיג.)

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (ס) עַיֵּן בְּאוֹר הֶלְכָה (ד״ה הקושר): (ב) רַשׁ״י (קיב. ד״ה בדאושכפי): (ג) פְּרִי מְגַדִּים (משׁ״ז סק״א):

לְיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו״ע הרב (ס״ב) כתב שקשר של הדיוט ועשוי שיתקיים איזה זמן לדעת המחבר פטור אבל אסור. **ב]** ובשו״ע הרב (ס״א) משמע שדעתו לפסוק כדעת הט״ז.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehador - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

שֶׁל (ע) קַיָּמָא (כל בו (פ״ נ) והגהות מיימוני פרק י׳ (הוצ׳ ג)), [א]וְיֵשׁ מְקִילִין לוֹמַר דְּעַד שִׁבְעָה יָמִים (ג) לֹא מִקְרֵי שֶׁל קַיָּמָא (טור ומרדכי (פט״ו סי׳ שפו)) (וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן שי״ד סָעִיף י׳). * [ג]וְקָשָׁר*) * שֶׁאֵינוֹ שֶׁל קַיָּמָא וְאֵינוֹ מַעֲשֵׂה אֻמָּן, מֻתָּר לְקָשְׁרוֹ לְכַתְּחִלָּה. הָגָה: וְכֵן לְעִנְיַן הַתָּרָתוֹ (ז) * דְּיֵנוֹ כְּמוֹ לְעִנְיַן קְשִׁירָתוֹ (טור). (ח) [ד]כֵּיצַד, נִפְסְקָה לוֹ רְצוּעָה וּקְשָׁרָהּ, נִפְסַק הַחֶבֶל וּקְשָׁרוֹ, אוֹ שֶׁקָּשַׁר רֶסֶן בְּהֵמָה, הֲרֵי זֶה פָּטוּר, וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בְּאֵלּוּ הַקְּשָׁרִים שֶׁהֵם מַעֲשֵׂה הֶדְיוֹט, וְכָל אָדָם קוֹשֵׁר אוֹתָם לְקַיָּמָא. וְכָל קֶשֶׁר (י) שֶׁאֵינוֹ שֶׁל קַיָּמָא, אִם קְשָׁרוֹ קֶשֶׁר אֻמָּן הֲרֵי זֶה אָסוּר, (ג) [ה]וּלְצָרְךָ מִצְוָה, כְּגוֹן (יא) שֶׁקּוֹשֵׁר לְמִדָּה אֶחָד מִשְּׁעוֹרֵי הַתּוֹרָה, (יב) מֻתָּר לְקַשֵּׁר [ו]קֶשֶׁר (יג) שֶׁאֵינוֹ שֶׁל קַיָּמָא. הַגָּה: [*] וְיֵשׁ אוֹמְרִים (יד) דְּיֵשׁ לְזַהֵר שֶׁלֹּא לְהַתִּיר שׁוּם קֶשֶׁר שֶׁהוּא שְׁנֵי קְשָׁרִים זֶה עַל זֶה, דְּאֵין אָנוּ בְּקִיאִים אֵיזֶה מִקְרֵי קֶשֶׁר שֶׁל אֻמָּן, דַּאֲפִלּוּ בְּשֶׁאֵינוֹ שֶׁל קַיָּמָא אָסוּר לְקָשְׁרוֹ וְהוּא הַדִּין לְהַתִּירוֹ, וְכֵן נוֹהֲגִין (הגהות אלפסי פרק אלו קשרים (מפ: הוצ׳ ג)). וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה דְּבִמְקוֹם צַעֲרָא אֵין לָחוּשׁ וּמֻתָּר לְהַתִּירוֹ, דְּאֵינוֹ אֶלָּא אִסּוּר דְּרַבָּנָן, וּבִמְקוֹם צַעַר לֹא גָּזְרוּ. וְהָא דְּבָעֵינַן שְׁנֵי קְשָׁרִים זֶה עַל זֶה, הַיְנוּ כְּשֶׁקּוֹשֵׁר שְׁנֵי דְּבָרִים בְּיַחַד, אֲבָל אִם עָשָׂה קֶשֶׁר *בְּרֹאשׁ אֶחָד שֶׁל חוּט אוֹ מְשִׁיחָה, (טו) * דְּיֵנוֹ כִּשְׁנֵי קְשָׁרִים (סמ״ג (לאוין ס״ה המעתיק)): **ב** (ד) (טז) [ז]נִשְׁמְטוּ לוֹ

*) ביה״ל ד״ה וקשר נמצא בע״א.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א [בהג״ה] וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּיֵשׁ לְזַהֵר כו׳. וְכָתַב בְּבֶרְכֵּי יוֹסֵף (סק״א) בְּגִלְיוֹנוֹתֵינוּ פָּשַׁט הַמִּנְהָג לִקְשֹׁר שְׁנֵי קְשָׁרִים בַּחֲגוֹרָתוֹ אֲשֶׁר בְּמָתְנָיו, שֶׁאֵינוֹ שֶׁל קַיָּמָא וְהוּא הַדִּין שֶׁל הֶדְיוֹט, וְלֵית דְּחָשׁ לֵהּ אֶלָּא מִיעוּטָא דְּמִיעוּטָא דִּבְמִילֵּין בְּמִיעוּטֵי דְּמִיעוּטֵי דְּמִיעוּטֵי, עַיֵּן שָׁם:

בַּאֵר הַיטֵב

א (ע) קַיָּמָא. וּפְטוּר אֲבָל אָסוּר, וְאֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא אִם כֵּן עָשׂוּי לְהִתְקַיֵּם לְעוֹלָם אוֹ זְמַן אָרֹךְ, עַיֵּן בֵּית יוֹסֵף (ד״ה כל קשר) וּבְטַ״ז (סק״א): (ג) **לֹא מִקְרֵי.** וּמֻתָּר לְכַתְּחִלָּה, וְעַיֵּן ט״ז (שם) שֶׁאֵין דַּעְתּוֹ כֵּן: (ג) **[ו]לְצָרְךָ מִצְוָה.** אֲפִלּוּ הוּא מַעֲשֵׂה אֻמָּן שָׁרֵי, אִם אִי אֶפְשָׁר בְּעִנְיָן אַחֵר. מִגֵּן אַבְרָהָם (סק״ג): **ב** (ד) (טז) **נִשְׁמְטוּ.** אֲבָל בְּמִנְעָל חָדָשׁ אָסוּר לְתֵן הָרְצוּעוֹת בְּשַׁבָּת, דְּמִתְקַן מָנָא, וְהוּא הַדִּין בְּסַרְבָּל אוֹ בְּמִכְנָסַיִם. אֲבָל אִבְּנֵט שָׁרֵי לְהַכְנִיס בְּמִכְנָסַיִם, דְּלֹא מִכְשַׁל לֵהּ הָתָם וְעָשׂוּי לְהַכְנִיס וּלְהוֹצִיא תְּדִיר, לֹא הָרֵי מְתַקֵּן מָנָא. בֵּית יוֹסֵף סוֹף סִימָן זֶה (ד״ה זוג של מנעל) עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ז), וְאִם כֵּן אָסוּר לְהַכְנִיס מִשִּׁיחָה לְשָׁם, דְּמִכְשַׁל לֵהּ הָתָם. וְטַ״ז סוֹף סִימָן זֶה

בְּאוּר הֲלָכָה

אותו], וּרְצוּעוֹת מִנְעָל וְסַנְדָּל שֶׁקּוֹשְׁרִין אוֹתָן עַל הָרֶגֶל בְּשָׁעַת מִלְבּוּשׁ, וְנוֹדוֹת יַיִן וְשֶׁמֶן אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁתֵּי אָזְנַיִם וְהֵינוּ הָאָזְנַיִם שֶׁכּוֹפְלִין לְתוֹכוֹ וּקְשׁוּרִין, וּבְאַחַת מֵהֶן יָכוֹל לְהוֹצִיא הַיַּיִן, וְהוֹיֶה אֻמָּנוּת דְּחַד מִנַּיְיהוּ בְּטוּלֵי מִבְּטֵל לֵהּ וְלָא יְתִירְנוּ. שָׁם], וּקְדָרָה שֶׁל בָּשָׂר, אַף עַל פִּי שֶׁיְּכוֹלָה לְהוֹצִיא הַבָּשָׂר וְלֹא תַּתִּיר הַקֶּשֶׁר, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, וְכָל אֵלּוּ הַדְּבָרִים נִזְכָּרִים שָׁם בְּמִשְׁנָה לְהַתָּרָא לְכַתְּחִלָּה. וּלְהַרְמַב״ם הַטַּעַם דְּכֹל אֵלּוּ הַדְּבָרִים אֵינָם נַעֲשִׂים קֶשֶׁר אֻמָּן רַק קֶשֶׁר הֶדְיוֹט, וְגַם עָשׂוּי לְהַתִּירוּ, הָא אִם עוֹשֶׂה אֵלּוּ הַדְּבָרִים בְּקֶשֶׁר אֻמָּן [הֵינוּ בְּקֶשֶׁר אֻמָּן שֶׁיֵּשׁ נָתָר מַעֲצָמוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן], אַף שֶׁדַּרְכָּן לְהַתִּיר בְּכָל יוֹם, גַּם כֵּן הָיָה אָסוּר לְכַתְּחִלָּה. וּלְרֹאשׁ״ש וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים אֵין חִלּוּק בָּזֶה, דְּקֶשֶׁר כָּזֶה אֵין עָלָיו שֵׁם קֶשֶׁר כְּלָל:

* **שֶׁאֵינוֹ שֶׁל קַיָּמָא וְאֵינוֹ מַעֲשֵׂה אֻמָּן וְכוּ׳. כָּל זֶה הוּא לְשׁוֹן הָרַמְבַּ״ם** (פ״ח מ״א), **וְהֵינוּ אֲפִלּוּ אִם הוּא עָשׂוּי לְאֵיזֶה זְמַן, וּלְשִׁיטַת הָרֹאשׁ״ש דְּוַקָּא כְּשֶׁאֵינוֹ שֶׁל קַיָּמָא כְּלָל וְכַנַּ״ל בְּהַגָּ״ה:**

* **דְּיֵנוֹ כְּמוֹ וְכוּ׳.** עַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה כתב הר״ן) שֶׁכָּתַב, הַגָּה הָרֹאשׁ״ש (פ״ז סי׳ ג) כָּתַב דְּיֵרָאֶה לוֹ שֶׁאֵינוֹ מְחַיֵּב בְּמַתִּיר כִּי אִם בְּמַתִּיר עַל מֶנַח לְקָשֵׁר קֶשֶׁר שֶׁל קַיָּמָא, דְּמוֹכִיא מִצִּדֵּי חִלּוּק שֶׁהָיָה בְּמִשְׁכָּן, וְכָתַב הַבַּיִת יוֹסֵף עַל זֶה, דְּמִדְּבָרָנָן אַף לְהָרֹאשׁ״ש אָסוּר בְּכָל גַּוָּנֵי. וְדַע דְּהָרַבָּה פְּלִיגִי עַל הָרֹאשׁ״ש בָּזֶה, רַשׁ״י בְּפֶרֶק כְּלָל גָּדוֹל דַּף ע״ד עַמּוּד ב׳ בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל שָׁרֵי חַד, וּכְמוֹ שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָפוֹת בְּשֵׁמּוֹ בְּדַף ע״ג (ע״א) דִּבּוּר הַמַּתְחִיל הַקּוֹשֵׁר, וְכֵן הָרַמְבַּ״ם בְּהִלְכוֹת שַׁבָּת (פ״י) הֲלָכָה ח׳ הַמַּפְרִיד אֶת הַפְּתִיל וְכוּ׳ עַיֵּן שָׁם, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסֵפֶר מַעֲשֵׂה רוֹקֵחַ (שם ח״ז), וְכֵן בְּסֵפֶר תִּפְאֶרֶת שְׁמוּאֵל עַל הָרֹאשׁ״ש (שם אות ז) כָּתַב דְּהָרַמְבַּ״ם וְהַסְּמַ״ג (לאוין סה) פְּלִיגִי עַל זֶה, עַיֵּן שָׁם הַיַּשֵּׁב דִּבְרֵיהֶן נְכוֹנִים מְאֹד, וּלְפִי דְּבָרָיו שָׁם יוֹכֵל הָרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל לִסְבֹּר גַּם כֵּן כְּרֹאשׁ״ י בָּזֶה, וְאַזְדָּא הוֹכָחַת הַתּוֹסָפוֹת הַנַּ״ל שֶׁכָּתְבוּ דְּלְהָרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל בָּעֵינַן מַתִּיר עַל מֶנַח לְקָשֵׁר, וְגַם מֵהַיְרוּשַׁלְמִי (פ״ז ה״ג) אֵין שׁוּם רְאָיָה. וְהִנֵּה בְּעֵקֶר הַדִּין צָרִיךְ עִיּוּן לִי עַל דִּבְרֵי הָרֹאשׁ״ש, דְּאַף דְּאִם נֵימָא דִּבְעֵינַן בָּזֶה דּוּמְיָא דְּמִשְׁכָּן, הֲלֹא גַּם בְּקוֹרַע דְּאִיתָא בְּמִשְׁנָה (עג.) בְּהֶדְיָא דִּבְעֵינַן עַל מֶנַח לְתַפֵּר, וּמְשׁוּם דְּבְמִשְׁכָּן כֵּן הָיָה כְּדְאִיתָא בַּגְּמָרָא, וַאֲפִלּוּ הָכִי קַיָּמָא לַן דְּהוּא הַדִּין בְּקוֹרַע עַל מֶנַח לְתַקֵּן, וּכְמוֹ שְׁמוּכָח בְּסוֹף סִימָן ש״מ (סי״ד) עַיֵּן שָׁם, וְעַל כָּרְחָךְ הַטַּעַם מִשּׁוּם דְּכֵיוָן שֶׁיֵּשׁ תִּקּוּן עַל יְדֵי קְרִיעָתוֹ כְּקוֹרֵעַ עַל מֶנַח לְתַפֵּר דְּמֵי, אִם כֵּן הָכִי נָמֵי בְּשֶׁיֵּשׁ תִּקּוּן עַל יְדֵי הַתָּרָתוֹ הַקֶּשֶׁר, כְּמַתִּיר עַל מֶנַח לְקָשֵׁר דְּמֵי. וְגַם לְפִי דִּבְרֵיהֶן מֵאי מַקְשֶׁה בְּדַף קי״ב (ע״א) הַבְּרַיְיתוֹת אֲהֲדָדֵי בְּהַתָּר רְצוּעוֹת מִנְעָל, לֵימָא הָא דְּתָנֵי חַיָּב בְּמַתִּיר עַל מֶנַח לְקָשֵׁר, וְהָא דְּתָנֵי אָסוּר בְּמַתִּיר שֶׁלֹּא עַל מֶנַח לְקָשֵׁר, אֶלָּא וַדַּאי דִּמְלֹאכֶת מַתִּיר הוּא עִנְיָן בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְחַיָּב אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא עַל מֶנַח לְקָשֵׁר:

* **אוֹ שֶׁקָּשַׁר רֶסֶן בְּהֵמָה. וּמַה דְּאִיתָא לְעֵיל דְּקֶשֶׁר הַגְּמַלִּים חַיָּב, מַיְירִי שֶׁבָּעַל הַגְּמַל עָשָׂה הַקֶּשֶׁר דְּהוּא מַעֲשֵׂה אֻמָּן, וְכָאן בְּאָדָם דְּעִלְּמָא שֶׁהוּא מַעֲשֵׂה הֶדְיוֹט:**

* **בְּרֹאשׁ אֶחָד שֶׁל חוּט. וְהוּא הַדִּין שֶׁל חֶבֶל, סַמ״ג שָׁם** (לאוין סה מלאכת תופר). **וְעַיֵּן שָׁם בְּבָאוּרוֹ מַה״ר אֵיזִיק שְׁטַיִין, דִּבְרֹאשׁ הַחוּט שֶׁל תְּפִירָה גַּם כֵּן דֵּי בְּקֶשֶׁר אֶחָד** [וּבְמַרְדְּכַי פֶּרֶק וְאֵלּוּ קְשָׁרִים (סי׳ שפו) אִיתָא בְּהֶדְיָא הָכֵין. וּמַה דְּאִיתָא בַּגְּמָרָא (עד:) וְהוּא שֶׁקָּשְׁרָן, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁב הַמִּשְׁנָה רַק מִלְאֶכֶת תּוֹפֵר, מִפְּרָשׁ מַה״ר אֵיזִיק שְׁטַיִין דְּמִיירִי בְּשֶׁקָּשַׁר שְׁנֵי רָאשֵׁי הַחוּט יַחַד:

* **דְּיֵנוֹ כִּשְׁנֵי קְשָׁרִים.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק טו) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ דְּזֶהוּ מַעֲשֶׂה אֻמָּן, וְאַף דִּבְסַמ״ג שָׁם לֹא אִיירִי כְּלָל מֵעִנְיַן מַעֲשֶׂה אֻמָּן, כִּי הוּא לֹא הֶעְתִּיק בְּמִלְאֶכֶת קוֹשֵׁר

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

מִקְרֵי [פְּרֵי מִגְדִּים (א״א סק״ב)]: (ז) **דְּיֵנוֹ כְּמוֹ וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, דְּאִם הוּא קֶשֶׁר שֶׁחַיָּבִין עַל קְשׁוּרוֹ, חַיָּבִין עַל הַתָּרוֹ, וְכָל שֶׁהוּא פָּטוּר אֲבָל אָסוּר אוֹ מֻתָּר לְכַתְּחִלָּה, גַּם בְּהַתָּרוֹ כֵּן הוּא [רַמְבַּ״ם (פ״י ה״ז)]. וְכָל קֶשֶׁר שֶׁמֻּתָּר לְהַתִּירוֹ, אִם אֵינוֹ יָכוֹל לְהַתִּירוֹ, מֻתָּר לְנַתְּקוֹ אִם הוּא לִצְרָכָהּ, וְאֵין לַעֲשׂוֹת כֵּן בִּפְנֵי עַם הָאָרֶץ, שֶׁלֹּא יָבֹא לְהָקֵל יוֹתֵר [אַחֲרוֹנִים בְּשֵׁם הַיָּם שֶׁל שְׁלֹמֹה (ביצה פרק ד סי׳ ט)]: (ח) **כֵּיצַד נִפְסְקָה וְכוּ׳.** אַדְלַעִיל קַאי, בְּשֶׁל קַיָּמָא וְאֵינוֹ מַעֲשֵׂה אֻמָּן, דְּפָטוּר אֲבָל אָסוּר: (ט) **חֶבֶל בְּדָלִי.** הַתָּלוּי שָׁם (ל) עַל פִּי הַבְּאֵר לִשְׁאֹב בּוֹ מַיִם: (י) **שֶׁאֵינוֹ שֶׁל קַיָּמָא.** הֵינוּ אֲפִלּוּ בְּשֶׁעָשָׂאוֹ לְהַתִּיר בְּאוֹתוֹ יוֹם עַצְמוֹ, אָסוּר לְרַעָה זוֹ, כֵּיוָן שֶׁעָשָׂהוּ מַעֲשֵׂה אֻמָּן: (יא) **שֶׁקּוֹשֵׁר לְמִדָּה.** הֵינוּ שְׁקוֹשֵׁר שְׁנֵי חֲבָלִים בְּיַחַד, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְמִדָּה בָּהֶם שִׁעוּר מְקֻוֶּה: (יב) **מֻתָּר לְקַשֵּׁר וְכוּ׳.** הֵינוּ (ה) אֲפִלּוּ הוּא מַעֲשֵׂה אֻמָּן, דְּאִי לָאו הָכִי אֲפִלּוּ בְּלֹא מִצְוָה שָׁרֵי. וּמֵירֵי כְּשֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּעִנְיָן אַחֵר, דְּאִי לָאו הָכִי יַעֲשֶׂה מַעֲשֵׂה הֶדְיוֹט אוֹ עֲנֵיבָה לְבַד וְיִמְּדֵד בּוֹ, וְלֹא יִצְטָרֵךְ לְהַתִּיר אִסּוּר דְּרַבָּנָן: (יג) **שֶׁאֵינוֹ שֶׁל קַיָּמָא.** הֵינוּ (ו) אֲפִלּוּ הוּא עָשׂוּי לִזְמַן. כָּתַב בְּסֵפֶר בֵּית מֵאִיר, שָׁמַּה שֶׁהָעְתִּיק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ דְּמַתָּר בְּמָקוֹם מִצְוָה, הוּא רַק דַּעַת הָרַמְבַּ״ם (שם ה״ו) וְהַטּוּר, אֲבָל לְרַשׁ״י (קנו. ד״ה וקושרין) וְהַתּוֹסָפוֹת (קכו: ד״ה ומדברייהם) וּבַרְטְנוּרָה שָׁם (פכ״ד מ״ה), מְצַדֵּד דְּקֶשֶׁר הָאָסוּר, [ז]אָסוּר אֲפִלּוּ בְּמָקוֹם מִצְוָה, עַיֵּן שָׁם: (יד) **דְּיֵשׁ לְזַהֵר וְכוּ׳.** פֵּרוּשׁ כֵּיוָן (ז) דִּלְרִי״ף (שם) וְרַמְבַּ״ם (שם) אָסוּר לְכַתְּחִלָּה בְּאֻמָּן אֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּפְתִּיר בּוֹ בְּיוֹם, וְאֵין אָנוּ בְּקִיאִין מַהוּ קֶשֶׁר שֶׁל אֻמָּן, (ח) וּמִסְתַּבְּרָא דְּכָל קֶשֶׁר שֶׁקּוֹשְׁרִין אוֹתוֹ הֶדֵּק הֵיטֵב הָרֵי שֶׁל אֻמָּן, לְכָךְ אָנוּ נִזְהָרִים בְּכָל קֶשֶׁר שֶׁהוּא שֶׁל שְׁנֵי קְשָׁרִים, דִּשְׁנֵי קְשָׁרִים הָוֵי קֶשֶׁר אֻמָּן. וּמַה שֶּׁכָּתַב שׁוּם קֶשֶׁר, רְצוֹנוֹ לוֹמַר אֲפִלּוּ אוֹתָן קְשָׁרִים הַמְּבֹאָרִין לְקַמָּן בְּסִימָן זֶה דְּמֻתָּר לְקָשֵׁר וּלְהַתִּיר, הֵינוּ דְּוַקָּא בְּקֶשֶׁר אֶחָד: (טו) **דְּיֵנוֹ כִּשְׁנֵי קְשָׁרִים.** דְּאָז מִתְהַדֵּק שַׁפִּיר, וּמִקְרֵי קֶשֶׁר שֶׁל אֻמָּן: **ב** (טז) **נִשְׁמְטוּ וְכוּ׳.** אֲבָל בְּמִנְעָל חָדָשׁ (ט) אָסוּר מִלְּתָא דְּמִצְוָה: (ז) מִגֵּן אַבְרָהָם (סק״ה) וְהַגְּרָ״א. כִּי לְהַרֹאשׁ״ש (שם) מֻתָּר אֲפִלּוּ בְּקֶשֶׁר אֻמָּן, אִם אֵינוֹ עָשׂוּי לְהִתְקַיֵּם: (ח) מִגֵּן אַבְרָהָם (סק״ד) בְּשֵׁם שִׁלְטֵי גִּבּוֹרִים (מא: אות ג): **ב** (ט) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ו) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] בשו״ע הרב (ס״א) כתב: ולענין הלכה יש להחמיר כסברא ראשונה אא״כ צריך הרבה לכך אזי יש להקל לעשות ע״י נכרי. **ב]** ובשו״ע הרב (ס״ד) כתב: קשר שאינו נקרא של קיימא מן התורה אלא מדברי סופרים מותר לקשרו לצורך מצוה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah